

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 29.04.16
Vår ref.: 16-262
Deres ref.: 13/3769-

Delutredning 1 fra Hvitvaskingslovutvalget (NOU 2012:2) - høring

Finans Norge viser til Finansdepartementets høringsbrev av 15.02.2016 vedlagt delutredning 1 fra Hvitvaskingslovutvalget publisert i NOU 2015:2.

Finans Norge har følgende hovedsynspunkter:

- Finans Norge støtter mindretallets forslag til beløpsgrense for kontantvederlag.
- Finans Norge er enige med mindretallet at forbudet mot kontantvederlag bør suppleres med en rapporteringsplikt for enkelte forhandlere av gjenstander.
- Finans Norge mener den sektorinndelte tilsynsordningen bør videreføres og vår klare oppfatning er at Økokrim ikke bør ha tilsynsansvar.
- Det mangelfulle tilsynet med agenter av utenlandske betalingsforetak må følges opp.

Finans Norges merknader

Finans Norge kan med noen få unntak stille seg bak Hvitvaskingslovutvalgets vurderinger fremmet i delutredning 1. Våre merknader er knyttet til delutredningens kapittel 2 og kapittel 4 og vil bli redegjort for i det følgende.

Beløpsgrense for kontantvederlag og rapporteringsplikt for enkelte forhandlere av gjenstander

Finans Norge støtter mindretallsforslaget fra Holberg, Lund og Utne om en beløpsmessig grense for adgangen for forhandlere til å motta kontanter. Den foreslåtte beløpsgrensen på 40 000 kroner – som er dagens innslagspunkt for når forhandlere av gjenstander underlegges rapporteringsplikt etter hvitvaskingsregelverket – fremstår i den forbindelse som passende.

Flertallet i lovutvalget begrunner sin motstand mot forslaget med at et kontantforbud vil kunne medføre inngrep i betalerens rett til respekt for privatliv etter Grunnloven § 102 og

EMK artikkel 8. Etter Finans Norges vurdering kan det ikke av Grunnloven og EMK utledes noen slik skranke for å positivrettslig avgrense adgangen til kontantbetaling som foreslått. Inngrep i enkeltpersoners privatliv er betinget av at inngrepet har tilstrekkelig klart rettsgrunnlag, forfølger et legitimt formål og inngrepet er forholdsmessig. Flertallet foretar imidlertid ingen utfyllende drøftelse av om disse vilkårene er oppfylt iht. forslaget fra mindretallet.

Etter vår vurdering foreligger det viktige hensyn som begrunner og legitimerer et inngrep i betalerens rett til å betale kontant. Ved en beløpsgrense tar man bort muligheten for å foreta store kontantbetalinger og man reduserer hvitvaskingsrisikoen forbundet med anonyme transaksjoner. Et kontantforbud som foreslått vil gjøre det lettere å etterleve hvitvaskingsregelverkets forpliktelser og det bør også tillegges vekt at dette alternativet gjør tilsynet med denne gruppen rapporteringspliktige enklere og mindre ressurskrevende.

Finans Norge støtter også mindretallets forslag om at et slikt generelt forbud bør suppleres med en rapporteringsplikt for nærmere angitte forhandlere av gjenstander, uavhengig av betalingsform. Hvilke forhandlere som bør underlegges en slik rapporteringsplikt bør etter vårt syn avgjøres på bakgrunn av en vurdering av den konkrete hvitvaskingsrisiko knyttet til den aktuelle bransje.

Organisering av tilsyn

Når det gjelder organisering av tilsyn deler Finans Norge hvitvaskingslovutvalgets vurdering av at dagens gjeldende sektorinndelte tilsyn bør videreføres for å sikre blant annet tillitt og legitimitet. Det er Finans Norges klare oppfatning at Økokrim ikke bør ha tilsynsansvar. En eventuell utvidelse ved å tillegge Økokrim tilsynsansvar vil innebære at Økokrim får tre roller etter hvitvaskingsregelverket; 1) mottaker av rapporter om mistenkelige transaksjoner, 2) påtalemyndighet og 3) tilsynsansvar.

Økokrim har gjennom mange år opparbeidet seg en viktig og uavhengig posisjon på hvitvaskingsområdet, blant annet som støttefunksjon og rådgiver til rapporteringspliktige som følge av rollen som mottaker av meldinger om mistenkelige transaksjoner. Dersom Økokrim – i tillegg til påtaleansvaret – også skal tillegges et tilsynsansvar blir det mange roller og fylle.

Etter Finans Norges oppfatning er det en helt sentral forutsetning for utøvelsen av de ulike rollene at det praktiseres tette skott mellom de ulike ansvarsområdene. Dette innebærer allerede en krevende grensegang, og kan ved utvidelse skape ytterligere utfordringer med hensyn til hvilken rolle Økokrim utøver – både faktisk og tilsynelatende – i de enkelte tilfeller.

Skadevirkningene dersom dette fremstår som uklart kan blant annet være at de rapporteringspliktige blir mer tilbakeholdne med informasjon i dialog med Økokrim og faren for selvinkriminering kan bli aktualisert på en annen måte enn den er i dag.

Dersom myndighetene skulle velge å tilføre Økokrim et tilsynsansvar på toppen av gjeldende ansvarsområder innen bekjempelsen av hvitvasking, vil dessuten Økokrim i enda større grad skille seg fra organisering av tilsvarende organer i andre land. For å sikre tillitt og legitimitet er det derfor klart ønskelig å videreføre gjeldende organisering av det sektorinndelte tilsyn.

Hva gjelder fordeling av nye tilsynsområder for øvrig vil Finans Norge fremheve betydningen av at Finanstilsynets ansvarsområde på hvitvaskingsområdet til enhver tid tilpasses tilsynets øvrige virksomhet og virkeområde. For finansnæringen er det helt sentralt at tilsynets oppgaver etter hvitvaskingsloven «ikke forstyrrer» arbeidet med å sikre finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Etter vår vurdering vil det f.eks. være klart uhensiktsmessig om Finanstilsynet blir underlagt tilsynsansvaret for forhandlere av gjenstander.

Om tilsynet med utenlandske betalingsforetak

I NOU 2015:2 pkt. 4.3 omtales på s. 33 en særskilt problemstilling knyttet til gjennomføring av tilsyn med agenter av utenlandske betalingsforetak. Det refereres her til Nasjonal risikovurdering 2014, hvor det bl.a. fremheves:

«I Norge er det etablert ca. 400 agenter for utenlandske betalingsforetak der Finanstilsynet ikke har kompetanse til å gjennomføre tilsyn. Etter norske myndigheters syn er tilsynet med slike agentnett utvilsomt utilstrekkelig slik det fungerer i dag, og det er en åpenbar fare for at hvitvasking og terrorfinansiering kanaliseres gjennom slik virksomhet»

Finans Norge kan ikke se at utvalget drøfter noen videre tiltak utover omtalen ovenfor. Det er godt kjent at norske myndigheter lenge var skeptiske til å slippe utenlandske betalingsformidlingstjenester inn på det norske markedet, men at man pga. EØS-regulering til slutt måtte tillate slik virksomhet.

For den regulerte delen av norsk finansnæring som legger ned betydelige ressurser i etterlevelse av hvitvaskingsreglene, er det svært lite tilfredsstillende at oppfølgingen av hvitvaskingskontrollen med slike foretak karakteriseres som mangelfull. Her må det settes inn tiltak – både i å avdekke nasjonalt handlingsrom for tilsyn og oppfølging av aktiviteten i praksis. Hva gjelder sistnevnte vil det for øvrig kunne være hensiktsmessig at tilsynsansvaret med slike foretak – som typisk utgjør tilleggsaktivitet til annen virksomhet (kiosk, frisør mv.) – legges til et annet organ enn Finanstilsynet. Eksempelvis vil virksomhetens art kunne ha flere fellestrekk med forhandlere av gjenstander enn ordinære finansforetak, ref. også våre generelle merknader ovenfor.

Med vennlig hilsen
Finans Norge

Carl Flock
Juridisk fagdirektør

Nils Henrik Heen
Juridisk seniorrådgiver